

SPRAWOZDANIA

DOI: 10.15290/bb.2018.10.38

Międzynarodowa Konferencja Naukowa
“Literatura białoruska w Polsce – wczoraj i dziś”
Białystok 24–25.05.2018 r.

Шэсцьдзясят гадоў таму назад 8 чэрвеня 1958 года ў Беластоку па ініцыятыве рэдактара беларускага тыднёвіка “Ніва” Георгія Валкавыцкага было створана Беларускае літаратурнае аб’яднанне (назву “Белавежа” атрымала ў 1962 г.).

І вось 24–25 мая 2018 года ў будынку філалагічнага факультэта Універсітэта ў Беластоку адбылася Міжнародная навуковая канферэнцыя на тэму “Беларуская літаратура Польшчы – учора і сёння”, прысвечаная юбілею “Белавежы”. У ліку арганізатараў канферэнцыі – супрацоўнікі Кафедраў беларускай філалогіі і філалагічных даследаванняў “Усход–Захад”, члены Беларускага літааб’яднання “Белавежа”, а таксама Навуковая бібліятэка Гродзенскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Янкі Купалы.

Праблемнае поле канферэнцыі ахоплівала наступныя пытанні: літаратурна-эстэтычныя пошукі “белавежцаў”; эстэтызацыя і міфалагізацыя малой айчыны; нацыянальны вектар творчасці “белавежцаў”; польска-беларускія дачынненні, кантактныя і тыпалагічныя ўзаемасувязі; творчасць “белавежцаў” у кантэксце агульнабеларускага літаратурнага працэсу; беларуская літаратура Польшчы і літаратура беларускай эміграцыі; “Белавежа” як аб’ект крытычна-літаратуразнаўчага даследавання.

Праблематыка канферэнцыі знайшла водгук сярод даследчыкаў з розных навуковых асяродкаў Польшчы, Беларусі, Расіі і Англіі. На святочным адкрыцці канферэнцыі прысутнічалі таксама студэнты Інстытута ўсходнеславянскай філалогіі Універсітэта ў Беластоку.

Ад імя арганізатараў юбілейную “белавежскую” імпрэзу адкрыла кіраўнік Кафедры беларускай філалогіі і член “Белавежы” Галіна Тварановіч. Свае віншаванні і пажаданні “белавежцам” выказалі прадэкан філалагічнага факультэта Роберт Шымуля, упаўнаважаны па справах нацыянальных і этнічных меншасцей Падляскага ваяводства Войцех Пжыгоньскі, дырэктар Дэпартаменту нацыянальнай культуры і спадчыны маршалкоўскай Управы Падляскага ваяводства Анатоль Вац, генеральны консул Рэспублікі Беларусь

Ала Фёдарова, старшыня Беларускага культурна-грамадскага таварыства Ян Сычэўскі і іншыя. Былі зачытаны віншавальныя лісты прафесар Бэаты Сівэк з Люблінскага Каталіцкага Універсітэта, бурмістра Бельска Падляскага Яраслава Бароўскага. У канцы афіцыйнай часткі словы ўдзячнасці даследчыкам за цікавасць да “белавежскай” спадчыны выказаў старшыня арганізацыі Ян Чыквін.

Урачыстае адкрыццё мерапрыемства прадоўжылі вершы “белавежцаў” і песні, з якімі выступілі вучні Непублічнай пачатковай школы імя свсв. Кірыла і Мяфодзія ў Беластоку, а таксама выступ хора студэнтаў Інстытута ўсходнеславянскай філалогіі.

Праграма навуковага мерапрыемства была вельмі насычанай і прадугледжвала працу ў фармаце пленарнага пасяджэння і адной тэматычнай секцыі. Пленарнае пасяджэнне адкрыў даклад Людмілы Сіньковай (Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт) *Пафас творчасці “белавежцаў” у сітуацыі беларуска-польскага памежжа*. Анжэла Мельнікава (Гомельскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Францыска Скарыны) выступіла з дакладам *Нацыянальныя мастацкія архетыпы ў творчасці “белавежцаў”*, Арнольд Макмілін (University College London) – *Меланхалічная муза Яна Чыквіна*, Аксана Данільчык (Саюз беларускіх пісьменнікаў) – *Традыцыі заходнебеларускай паэзіі і творчасць Надзеі Артымовіч*.

Канферэнцыя прадоўжылася работай у секцыі. З дакладамі выступілі Кацярына Савіцка-Межынска (Універсітэт у Беластоку) – *Twórczość Miry Łuk-szy – o poetyckim zamieszkiwaniu miasta*, Галіна Тычка (Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт) – *Архетып дому як увасабленне вобразу айчыны ў творчасці Яна Чыквіна*, Ірына Шматкова (Беларускі Дзяржаўны эканамічны ўніверсітэт, Мінск) – *“Воблака душы з улады тлуму...” – духоўныя пошукі ў паэзіі Ніны Мацяш і Галіны Тварановіч*, Ала Петрушкевіч (Гродна) – *Фларыстычныя матывы жаночай паэзіі “Белавежы”*.

У праграме канферэнцыі была прадугледжана прэзентацыя навейшых выданняў серыі “БІБЛІЯТЭКА Беларускага літаратурнага аб’яднання «БЕЛАВЕЖА»”: зборніка крытычна-літаратуразнаўчых артыкулаў Ала Петрушкевіч *“Белавежа”: постаці, творы, героі* і кнігі прозы Яна Чыквіна *Трохкрыльыя птушкі*. Пасля прэзентацыі адбылася сустрэча з “белавежцамі”, у час якой свае творы чыталі Ян Чыквін, Міра Лукша, Андрэй Беразавец, Жэня Мартынюк, Юрка Баена, Юрка Буйнюк, Юстына Каролька.

Тэматыка прагучаўшых падчас другога дня канферэнцыі дакладаў ахоплівала шырокі спектр пытанняў, звязаных не толькі з творчасцю “белавежцаў”, але і далёкай мінуўшчынай Беласточчыны. Пра “белавежцаў” у агульным аспекце гаварылі Галіна Тварановіч (Універсітэт у Беластоку): *Да праблемы нацыянальнага аптымізму і песімізму ў творчасці “белавежцаў”*, Інэса Крыштоп (Баранавіцкі дзяржаўны ўніверсітэт) – *Тэма лёсу ў зборніку “Букет Белавежжа”*, Дзяніс Бурко (Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка) – *Экзистэнцыяльная праблема выбару ў творчасці беларускіх пісьменнікаў Польшчы і іншыя*.

Аналізу творчасці паэта і прафесара Яна Чыквіна свае выступленні прысвяцілі Ала Брадзіхіна (Гомельскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Францыска Ска-

рыны) – *Асноўныя вектары мастацкага пошуку Яна Чыквіна ў XXI стагоддзі і Ірына Хорсун (Гомельскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Францыска Скарыны) – Філасофская паэзія Яна Чыквіна. У кампаратывістычным аспекце разглядалі паэзію Я. Чыквіна Іаанна Дзедзіц (Універсітэт у Беластоку) – “День перажит – и слава Богу!” – reminiscencje tiutczewowskie w poezji Jana Czykwina, Сяргей Мінкевіч (Нацыянальная акадэмія навук Беларусі) – “Крымскія санеты” Адама Міцкевіча і вянок санетаў “Святая студня” Яна Чыквіна: версіфікацыя, інтэртэкстуальнасць. Тамара Тарасава (Беларускі дзяржаўны педагогічны ўніверсітэт імя Максіма Танка) ў дакладзе “... І вены перарванныя злучыць”: роздум над кнігай Яна Чыквіна “Далёкія і блізкія. Беларускія пісьменнікі замежжа” сканцэнтравалася на навукова-літаратурнаўчых пошуках Я. Чыквіна.*

Да творчасці Сакрата Яновіча звярнуліся Ігар Шаладонаў (Нацыянальная акадэмія навук Беларусі) – *Экзістэнцыйны псіхалагізм апавесцей Сакрата Яновіча “Самасей” і Віктара Казько “Час збіраць косці”, Ванда Бароўка (Віцебскі дзяржаўны ўніверсітэт імя П. М. Машэрава) – Аповесць “Самасей” Сакрата Яновіча і малая проза Міхася Стральцова: апавядальніцкія стратэгіі, Алесь Макарэвіч (Магілёўскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Аркадзя Куляшова) – Асаблівасці мастацкага свету кнігі Сакрата Яновіча “Доўгая смерць Крынак”, Анна Саковіч (Універсітэт у Беластоку) – Беларускае асяроддзе ў межуарыстыцы Сакрата Яновіча.*

Творчасць Міры Лукшы разглядалася ў дакладах Алены Белай (Баранавіцкі дзяржаўны ўніверсітэт) – *Мастацкая канцэпцыя асобы ў прозе Міры Лукшы, Таццяны Фіцнэр (Гомельскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Францыска Скарыны) – “Бабскія гісторыі” Міры Лукшы: гэндэрны аспект, Алены Тарасавай (Беларускі дзяржаўны педагогічны ўніверсітэт імя Максіма Танка) – Эстетызаванне малой родины в произведениях Миры Лукши и Говарда Филлипса Лавкрафта.*

Творчасць Надзеі Артымовіч была прадметам разваг у дакладзе Таццяны Аляшкевіч (Гродзенскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Янкі Купалы) – *Надзея Артымовіч і Алесь Разанаў: вопыт творчага дыялогу. На творчасці старэйшага пакалення “белавежцаў” сканцэнтраваліся Анна Альштынюк (Універсітэт у Беластоку) – Аўтабіяграфізм у творчасці Васіля Петручука і Любоў Глазман (Віцебскі дзяржаўны ўніверсітэт імя П. М. Машэрава) – Асэнсаванне мінулага ў прозе Максіма Гарэцкага і Мікалая Гайдуга.*

Пра навуковыя даследаванні Галіны Тварановіч гаварылі Сяргей Кавалёў (Універсітэт Марыі Кюры-Склядоўскай) – *Галіна Тварановіч як даследчык і папулярызатар беларускай літаратуры ў Польшчы і Марына Лебедзева (Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт) – Творчасць “белавежцаў” у сучасным мастацка-дакументальным дыскурсе (на матэрыялах кнігі Галіны Тварановіч).*

Безумоўна, канферэнцыю ўзбагацілі даклады Жанны Некрашэвіч-Кароткай (Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт) – *Рэнесансная сядзіба Муз у Заблудаве: педагогічная і творчая дзейнасць Іагана Мюліуса пад патранатам Грыгорыя Хадкевіча, Уладзіміра Кароткага (Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт) – Унікальны помнік эпістэлярнай спадчыны: супрасьляскае выданне “Obrony wiary S. Katolickiey Hieracyusz Rosciey” 1768 г., Юрыя Лабынцава (Расійская*

акадэмія навук) – *Не проходящие споры о Франциске Скорине, включая «беловежские», и необходимость подготовки новейшей библиографии работ о нем* і Ларысы Шчавінскай (Расійская акадэмія навук) – *Мельніцкі ўраджэнец Мікалай Крэйдзіч – беларускі праваслаўны святар і паэт.*

Усе прагучаўшыя даклады былі натхненнем для афіцыйных і неафіцыйных дыскусій, спрыялі абмену думкамі навукоўцаў розных краін і ўмацаванню навуковых сувязей. Выступленні даследчыкаў і мерапрыемствы, суправаджаючыя канферэнцыю, па аднадушным меркаванні яе ўдзельнікаў былі ўспрыняты як навуковы і арганізацыйны поспех. Большасць матэрыялаў “белавежскай” канферэнцыі публікуецца ў таксама юбілейным, бо дзесятым нумары, часопіса “Białorutenistyka Białostocka”.

Anna Alsztyńskiuk

Uniwersytet w Białymstoku

<https://orcid.org/0000-0002-6013-2430>